

УДК 81'22:81'42

Мирослава Ішук

ORCID: 0000-0003-2974-5324

Михайло Янісів

ORCID: 0000-0003-0596-395X

КОНТРАСТИВНИЙ АНАЛІЗ СИМВОЛІЧНИХ ЗНАЧЕНЬ НАЙМЕНУВАНЬ ЧИСЕЛ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

Дана стаття розглядає питання символіки найменувань чисел у зіставному плані української та англійської мов. Було вивчено питання контрастивного аналізу та символізму як явищ. Символізм розглядається і як явище загальнолюдське, і як національно-специфічне. Вибрано зі словників символічні значення найменувань чисел, зіставлено їх в обидвох мовах, порівняно і згруповано за подібностями та відмінностями. Зроблено глибокий інсайт у асоціативні поля кожної назви, прослідковано, які символи найчастіше вживаються в обидвох мовах, щоб допомогти студентам, учням та дорослим, що прагнуть вивчити іноземну мову, засвоїти і зрозуміти мовні явища та правильно робити переклад. В результаті аналізу ми отримали групи символів конкретних найменувань, які частково або повністю різняться, чи частково або повністю співпадають, а також визначили логічні прив'язки до різних сфер життя людини і світу, встановили різноманітні асоціації, в тому числі, в якій мові які асоціативні зв'язки переважають, зроблено спробу пояснення цих тенденцій. Контрастивний аналіз було використано як основний метод дослідження, крім того, застосовано статистичний метод, щоб представити результати кількісно, що дає змогу встановити тенденції явища символізму найменувань чисел в обидвох мовах. Оскільки такі дослідження вже проводились нами на базі інших лексико-семантичних груп, матеріал даної статті доповнить загальну картину контрастивного зіставлення символізму в обидвох мовах.

Ключові слова: контрастивний аналіз, найменування цифр, символічні значення асоціативний зв'язок, подібності та відмінності.

DOI 10.34079/2226-3055-2024-17-30-86-93

Постановка проблеми у загальному вигляді та зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями.

У даний час вивчення іноземних мов має особливо важливе значення, оскільки в умовах глобалізації міжкультурні зв'язки набувають небувалого розмаху, і потреба спілкування з носіями інших мов стає першочерговою необхідністю. Контрастивний аналіз є важливим при вивченні іноземних мов, оскільки дає можливість зіставити багато явищ з рідною мовою, а у порівнянні навіть найважчі речі виявляються зрозумілішими, отже, ми уникаємо багатьох можливих помилок. За визначенням М. П. Кочергана, «контрастивний аналіз – це сукупність прийомів дослідження й опису мови через її системне порівняння з іншою мовою з метою виявлення її специфіки. Контрастивний аналіз встановлює між порівнюваними мовами відношення контрасту на всіх мовних рівнях (Кочерган, 2006, с. 424). У даній статті ми аналізуємо матеріал лише на рівні лексики. Цей підхід важливий, оскільки ми порівнюємо слова, які виражають одне і те ж поняття, і виявляємо, чи притаманні їм певні подібності та відмінності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання символів розглядалось багатьма авторами, в тому числі В. В. Жайворонком, В. П. Коцуром, О. І. Потапенком, М. К. Дмитренком, В. В. Куйбідою, В. М. Лесиним, О. С. Пулинцем, М. І. Чумарною, В. І. Кононенком та іншими.

Подібний аналіз ми вже проводили на базі інших лексико-семантичних груп, наприклад: назв птахів (Іщук та Янісів, 2019, с. 72-80), релігійних реалій (Іщук та Янісів, 2017, с. 62-65), найменувань природних явищ (Іщук та Янісів, 2021, с. 188-200), особових власних назв (Іщук та Янісів, 2022, с. 91-97) та ще низки інших груп.

Питання контрастивної лексикології розглядається у працях ряду авторів, зокрема Л. Г. Верби, В. Н. Манакіна.

Актуальність дослідження.

Актуальність дослідження полягає в тому, що ще не проводився контрастивний аналіз символічних значень найменувань чисел у порівняльному плані в українській та англійській мовах. Дане дослідження доповнює вже до певної міри сформовану картину контрастивного аналізу інших лексико-семантичних груп, що дасть можливість глибше і детальніше розглянути це явище, базуючись на ширшому матеріалі. Слова з символічними значеннями широко застосовують в літературі, мистецтві, релігії, філософії та багатьох інших сферах, тому їх дослідження представляє значний інтерес.

Мета статті.

Метою даної статті є контрастивний аналіз символічних значень такої важливої для життя людей лексико-семантичної групи, як найменування чисел, аналіз подібностей та відмінностей їх асоціативних зв'язків, вивчення статистичних даних, пояснення виявлених закономірностей.

Завдання дослідження.

Завданням дослідження є знайти в українських словниках символи, пов'язані з найменуваннями чисел, виокремити їх, знайти паралельні найменування і їх символічні значення в англійських словниках, виявити подібності та відмінності між ними, підрахувати статистичні характеристики сформованих підгруп та результатів дослідження в цілому, спробувати пояснити визначені закономірності. Ми використовуємо метод порівняльного аналізу, а також проводимо статистичний підрахунок отриманих результатів.

Виклад основного матеріалу.

Символ є цікавим явищем, оскільки використовується не лише в літературі, мистецтві, філософії, релігії, а і в повсякденному житті людини. «Символ - форма виразу і передачі духовного змісту культури через певні матеріальні предмети чи спеціально створювані образи та дії, що виступають як знаки цього змісту. В семіотиці символи іноді розглядають як різновид багатозначного (іноді безконечнозначного) знака. Образний символ втілює також алегорію свого змісту... Символ етимологічно означає «приведення до Єдності», тобто приєднання речі до її сутності» (Коцур, Потапенко та Куйбіда, 2015).

Базовими для нашого дослідження стали такі словники: В. В. Жайворонко «Знаки української етнокультури» (2006); «Енциклопедичний словник символів культури України» під ред. В. П. Коцура, О. І. Потапенка, М. К. Дмитренка, В. В. Куйбіди (2015); «A Dictionary of Symbols» by J. Cirlot (2001); «Dictionary of Symbolism» by A. Protas (2001).

У «Енциклопедичному словнику символів України» за редакцією В. П. Коцура, М. К. Дмитренка, О. І. Потапенка та В. В. Куйбіди (2015) автори розглядають 22 групи символів, наприклад: «поселення та житла, народний одяг, географічні назви; атмосферні явища, народна ботаніка, зоологія, медицина, астрономія, геральдика, нумізMATика та ін.». Сюди входять і числа.

Число є граматичною категорією, що вказує на кількість предметів, про які мовиться в реченні. Воно є одним з найголовніших об'єктів математики, який

використовується для підрахунку, вимірювання та маркування. Символи, які використовуються для позначення чисел, називаються цифрами. Споконвіків люди користуються числами, вони практично щодня необхідні в усіх сферах життя людини. Тож не дивно, що багато чисел набуло символічних значень.

У словниках ми знайшли 18 найменувань чисел, які мають символічні значення в обидвох або в одній з мов, це такі пари найменувань: *нуль-zero*, *один-one*, *два-two*, *три-three*, *чотири-four*, *п'ять-five*, *шість-six*, *сім-seven*, *вісім-eight*, *дев'ять-nine*, *десять-ten*, *одинадцять-eleven*, *дванадцять-twelve*, *тринадцять-thirteen*, *вісімнадцять-eighteen*, *двадцять сім-twenty seven*, *сорок-forty*.

Число *нуль-zero* в українській та англійській мовах має два подібні значення: 1. в українській – це «простір, безкінечність», в англійській мові спостерігаємо значення «eternity»; та 2. «неподільний світ як космічне яйце, що поєднує в собі два першопочатки: чоловічий і жіночий, вогонь і воду; завдяки їх паруванню відбувається зв'язок між світами» (Жайворонок, 2006, с. 402), і в англійській мові *zero* – «is symbolic of latent and potential and is the 'Orphic(таємничий) Egg'» (Cirlot, 2001, p. 231); окрім цього, в англійській мові фіксуємо ще асоціації, яких немає в українській, – це «non-being, mysteriously connected with unity as its opposite and its reflection»; «death as the state in which the life-forces are transformed» (Cirlot, 2001, p. 231).

Число *один-one* має подібні символічні значення, а саме «центр, від якого певною мірою протиставлені лівий/ правий, верх /низ; центр світу – Сонце, єдине в своєму роді світило; звідси початок, верх, бог; сам-один стає тим, хто звідує долю, роковану багатьом; це проникнення в сутність чогось, в інші світи, в старі й нові виміри» (Жайворонок, 2006, с. 412), і в англійській «*one* is to be equated with the mystic Centre, the Irradiating Point and the Supreme Power; unity is the symbol of divinity» (Cirlot, 2001, p. 232). В англійській мові знаходимо ще додаткові символічні значення «*one* is also equated with light», також «symbolic of being and of the revelation to men of the spiritual essence... It also stands for spiritual unity – the common basis between all being» (Cirlot, 2001, p. 232).

Число *два-two* має одне подібне негативне символічне значення в обидвох мовах, а саме «зловісність, нещастя» в українській і «is regarded as ominous» в англійській, з іншого боку, дане слово має позитивну асоціацію з «двійко голубів — вічний символ чистоти, вірності, Божого духа, який єднає дві душі, щоб очистилися для життя на білому світі» (Жайворонок, 2006, с. 167), і в англійській – «the number is associated with the Magna Mater» (Cirlot, 2001, p. 232). В англійській мові фіксуємо ще ряд значень «echo, reflection, conflict and counterpoise or contraposition»; «the momentary stillness of forces in equilibrium»; а також «passage of time», «the first nucleus of matter, of nature in opposition to the creator» (Cirlot, 2001, p. 232).

Число *три-three* не має подібних значень в українській та англійській мовах. В нашій мові воно асоціюється з «довершеністю, досконалістю»; а також має «значну міфічну, містичну й магичну роль» (Жайворонок, 2006, с. 604); в англійській мові *three* має багато асоціацій: «symbolizes spiritual synthesis, and is the formula for the creation of each of the worlds. It represents the solution of the conflict posed by dualism. It forms a half-circle comprising: birth, zenith and descent» (Cirlot, 2001, p. 232). Окрім цього, воно виражає «sufficiency, or the growth of unity within itself», «is associated with the concepts of heaven and the Trinity» (Cirlot, 2001, p. 232).

Число *чотири-four* має спільне символічне значення «землі» – «earth, terrestrial space», крім цього в українській мові воно асоціюється з «цілісністю, повнотою, справедливістю» (Жайворонок, 2006, с. 644); а в англійській – з «the human situation, the external, natural limits of the 'minimum' awareness of totality, and, finally, of rational organization»; «tangible achievement and with the Elements», «the tetramorphs» (Cirlot, 2001, p. 232).

Число *п'ять-five* має одне спільне значення в українській та англійській мовах – це «мікрокосм людини» – «Man», решта відмінні, так, в українській мові воно асоціюється з «цілісністю людського буття; символом священного шлюбу Землі й Неба», «самопізнанням, спокоєм, медитацією, багатогранністю» (Жайворонок, 2006, с. 492); в англійській мові – це «health and love, and the quintessence acting upon matter», «the hieros gamos» (Cirlot, 2001, p. 233).

Число *шість-six* має спільне значення «рівновага»-«equilibrium», решта значень відмінні, в українській – це позитивні асоціації «гармонії, любові, здоров'я, краси, удачі»; однак спостерігаємо і негативну прив'язку: «три шестірки – знак диявола»; в англійській мові фіксуємо різноманітні символічні значення, такі як «ambivalence», «human soul», «trial and effort», «virginity», «scales».

Число *сім-seven* має в обидвох мовах спільні асоціації: «символічне святе число, Божественне число Всесвіту, що відіграє велику роль у народній і релігійній символіці народів усього світу: сім кольорів райдуги, сім днів тижня, сім днів посту, сьомий день після створення світу – день відпочинку, сім променів Сонця, сім братів-вітрів, семикратне повторення заклинання...» (Жайворонок, 2006, с. 541), і в англійській мові *seven* «is endowed with exceptional value. It corresponds to the seven Directions of Space (that is, the six existential dimensions plus the center), to the seven-pointed star, to the reconciliation of the square with the triangle by superimposing the latter upon the former (as the sky over the earth)... It is the number forming the basic series of musical notes, of colours and of the planetary spheres, as well as of the gods corresponding to them;» окрім цього в англійській мові *seven* – «symbolic of perfect order, a complete period or cycle» «and also of the capital sins and their opposing virtues....and, finally, it is the symbol of pain» (Cirlot, 2001, p. 233).

Число *вісім-eight* в українській та англійській мовах мають спільне значення «після семи днів посту і каяття на восьмий настає духовне очищення, отже восьмий день народжує нову людину» (Жайворонок, 2006, с. 99), і в англійській – «a symbol of regeneration». Крім цього, в англійській мові ця цифра позначає «the balancing out of opposing forces or the equivalence of the spiritual power to the natural. It also symbolizes – again because of its shape – the eternally spiraling movement of the heavens (shown also by the double sigmoid line – the sign of the infinite)» (Cirlot, 2001, p. 233).

В українській та англійській мовах число *дев'ять-nine* не мають спільних символічних значень, в українській воно є «магічне число, бо складається з трьох трійок; означає могутність, вищу силу;» «дев'ять днів і ночей треба для досягнення людської мудрості», «число вживалося в усіх закляттях, замовляннях; воно оточувало людину (чи її двір) ніби чарівним колом, якого не може перейти нечиста сила» (Жайворонок, 2006, с. 172). В англійській мові: «it is a complete image of the three worlds. It is the end-limit of the numerical series before its return to unit; it was the symbol of truth», «it is the symbolic number par excellence, for it represents triple synthesis, that is, the disposition on each plane of the corporal, the intellectual and the spiritual» (Cirlot, 2001, p. 234).

Число *десять-ten* в англійській та українській мовах мають два спільні символічні значення, в українській – це «священне число Всесвіту, бо має в собі всі інші числа; досконале число, бо означає повернення до цілісності» (Жайворонок, 2006, с. 179), в англійській мові *ten*: «symbolic, in decimal systems, of the return to unity», «it was known as the number of perfection», «ten symbolizes the totality of the universe» (Cirlot, 2001, p. 234). Крім цього, в англійській мові воно асоціюється з «symbolic also of spiritual achievement» та «the beginning of a new» (Cirlot, 2001, p. 234).

Число *одинадцять-eleven* має символічні значення лише в англійській мові: «symbolic of transition, excess and peril and of conflict and martyrdom»; «incontinence»; «of inversion and antithesis, because it is made up of one plus one....» (Cirlot, 2001, p. 234).

Число *дванадцять-twelve* має спільні асоціації в англійській та українській мовах – це «символічне число, яке ще називається дюжиною, на означення вселенського й

водночас духовного ладу» (Жайворонок, 2006, с. 168), в англійській мові *twelve*: «symbolic of cosmic order and salvation» (Cirlot, 2001, p. 234). Крім цього, фіксуємо ще такий опис: «поділили рік на 12 місяців; число знаків зодіаку; цей рахунок позначився на стилі суспільного життя; за переказами, знаємо 12 племен ізраїльських, 12 апостолів (хоч насправді їх було більше), 12 святих п'ятниць» (Жайворонок, 2006, с. 168). В українській мові «Богиня Лада сотворила світ за 12 космічних ночей; заговор: «Візьми ти, красна дівиця (Зоря), в праву руку 12 ключів, і замкни 12 замків, і впусти ці замки в окіян-море, під алатир-камінь» (Жайворонок, 2006, с. 168). В той час як в англійській це число «linked to the notions of space and time, and the wheel or circle» (Cirlot, 2001, p. 234).

Число *тринадцять-thirteen* має спільну негативну конотацію як в українській, так і в англійській мові – це «нещасливе число, що порушує повноту й досконалість дванадцятичисельного ряду; символізує морок; використовується при гаданні й ворожінні як чортова дюжина» (Жайворонок, 2006, с. 606). В англійській *thirteen* «has unfavorable implications», «death». Але в англійській воно ще позначає деякі позитивні явища: «birth, beginning afresh» (Cirlot, 2001, p. 234).

Число *вісімнадцять-eighteen* має символічне значення лише в українській мові, *вісімнадцять*: «у народі це число здавна не поважають; про дурну, туманувату людину кажуть: «А то ще вісімнадцятий туман!»; про двох людей, однаково нечесних, кажуть: «Один за вісімнадцять, а другий за без двох двадцять» (Жайворонок, 2006, с. 99); І. Франко зазначає, що в давнину рахували не на вісімнадцять, а на «без двох двадцять» (Жайворонок, 2006, с. 99).

Число *двадцять сім-twenty seven* має символічні значення лише в українській мові; *двадцять сім*: «стара назва – тридев'ять; символічне число, що відіграло значну роль у замовляннях та старовинній обрядовості; це пояснюється тим, що воно складається з трьох дев'яток, а число дев'ять було дуже поширене в українській обрядовості; у казках зазвичай ідеться про тридев'ять земель або тридев'яте царство; у ворожіннях також рахують три рази по дев'ять; порівняйте у Т. Шевченка: «Усе дам: хоч десять городів, або тридев'ять кладій, або чого хочете» (Жайворонок, 2006, с. 168).

Число *сорок-forty* має спільне символічні значення «очищення»-«purification», багато спільних релігійних конотацій «40-денний піст, 40-річне мандрування Мойсея пустелею, 40 днів перебував Мойсей на горі Синаї, сорок днів постили у пустелі пророк Ілля і Спаситель світу, сорок годин спочивало в гробі тіло Христове» (Жайворонок, 2006, с. 568), логічно, ті ж самі конотації є і в англійській мові «in Christianity, there are forty days of Lent, from Christ's forty days in the wilderness; forty days of resurrection, from Easter to Ascension. In the Old Testament, there are forty days of Moses on Mt. Sinai, and forty days of Elijah in hiding. There are forty days of the Deluge, and forty years of the Jews wandering in the wilderness» (Cirlot, 2001, p. 234).

Окрім цього, в українській мові це число має давню історію – це «давньоруська одиниця лічби, що відповідає чотирьом десяткам; також набір, в'язка хутра з чотирьох десятків однорідних шкур; здавна – магічне число, з яким пов'язано багато прикмет; дуже часто вживане в поезії та обрядовості; у літописному описі походу Олега на Візантію згадується про 2000 кораблів з 40 людьми на кожному» (Жайворонок, 2006, с. 568). Це число є «епічним; у піснях, коли йдеться про велике військо чи взагалі велике число, його кількість визначається в 40 тисяч («Зібрав війська 40 тисяч», «Йде на тебе 40 тисяч хорошої вроди»); у билинах бачимо 40 богатирів, сорок калік, сорок царів, сорок тисяч сили ратної; за повір'ям, хто вб'є гадюку, тому відпускається 40 гріхів; на писанках бачимо орнамент сорокаклинців» (Жайворонок, 2006, с. 568).

Висновки. Отже, ми знайшли 18 найменувань чисел, які мають символічні значення в обидвох або в одній з мов. Ми не виявили одиниць, асоціації яких повністю збігаються в англійській та українській мовах. Однак є значна кількість значень чисел, а саме їх дванадцять, які мають і спільні подібні значення, і відмінні. Це такі: *нуль-zero*,

один-one, два-two, чотири-four, п'ять-five, шість-six, сім-seven, вісім-eight, десять-ten, дванадцять-twelve, тринадцять-thirteen, сорок-forty. Числа *три-three* і *дев'ять-nine* мають лише відмінні значення. Числа *вісімнадцять-eighteen* і *двадцять сім-twenty seven* мають символічні значення лише в українській мові, а числа *одинадцять-eleven, чотирнадцять-fourteen* – лише в англійській мові. Символічні значення можуть мати як позитивний відтінок, так і негативний, деколи вони збігаються в обидвох мовах, як наприклад у цифрі *тринадцять-thirteen*, де знаходимо негативну спільну конотацію, чи, навпаки, у цифрі *сорок-forty* чи *вісім-eight*, де фіксуємо спільну позитивну конотацію. В цілому ми нарахували в обидвох мовах 124 символічні значення, в українській – 46 і в англійській – 78. З цього можна зробити висновок, що найменування цифр в обидвох мовах багаті на символічні значення, більшість з них мають асоціації, які співпадають або подібні. Це в деякій мірі пояснюється спільними релігійними коренями християнства, як наприклад символізм в цифрі *дванадцять-twelve* чи *сорок-forty*.

Асоціації, які найчастіше зустрічаються в обидвох мовах, у першу чергу, пов'язані з Всесвітом, Землею, небом, Сонцем як центром, природою, простором, часом, безкінечністю, космічним порядком, неподільністю світу. Крім того, багато символічних значень з позначеннями Бога, Божого духу, Творця. Також одне з центральних місць займають асоціації, що приводять до людини, її мікрокосмосу. Особливо слід виділити духовний світ людини, її здоров'я, красу, мудрість, любов, досконалість. Є й негативні символи, наприклад, нещастя, нечесність, дурість, гріх.

Щодо відмінних ознак чи найменувань чисел, які мають символізм лише в одній з мов, то тут знаходить відображення національна специфіка кожного народу. У книзі В. Кононенка «Українська лінгвокультурологія» сказано: «Як зазначають автори книжки «Українські символи», «символіка – поняття загальнолюдське і національно специфічне, етногенетичне», причому більш актуальний саме останній аспект. Без теорії символів наші уявлення про національно-культурний компонент кожної мови були б неповними і недосконалими. Сьогоднішні праці про мовний тип особистості, зв'язок мовлення і національного світобачення виконуються з урахуванням досліджень словесної символіки. Вираження національного менталітету тісно пов'язується із системою властивих конкретному народові символічних образів та уявлень» (Кононенко, 2008, с. 155–156).

Символічні значення найменувань характерні для багатьох лексико-семантичних груп мови, деякі з них ми вже дослідили, про що вказували вище. Дана стаття логічно доповнює усі попередні і створює ширшу картину для визначення тенденцій символізму в англійській та українській мовах у порівняльному плані. В майбутньому плануємо дослідити інші лексико-семантичні групи, що дасть можливість глибше проникнути в сутність символізму та порівняти мовні традиції, культуру, звичаї, історію двох народів, що матиме значний пізнавальний та практичний інтерес.

Бібліографічний список

- Жайворонок, В. В., 2006. *Знаки української етнокультури*. К.: Довіра.
- Іщук, М. М. та Янісів, М. П., 2022. Контрастивний аналіз символічних значень особових власних назв в українській та англійській мовах. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)*, 35, с. 91-98.
- Іщук, М. М. та Янісів, М. П., 2017. Контрастивний аналіз символічних значень релігійних реалій та слів, які містять релігійний символізм, в англійській та українській мовах. *Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ (21 березня 2017 р.)*. Київ: Видавництво Київського національного економічного університету, с. 39-44.

- Ищук, М. М. та Янісів, М. П., 2019. Контрастивний аналіз символічних значень найменувань найбільш поширених в Україні птахів в англійській та українській мовах. *Людина. Комп'ютер. Комунікація*: матеріали IV Міжнародної наукової конференції, (Львів, 25-27 вересня 2019 р.). Львів: Видавництво Львівської політехніки, с. 72-80.
- Ищук, М. М. та Янісів, М. П., 2021. Контрастивний аналіз символічних значень природних явищ в українській та англійській мовах. *Лінгвістичні дослідження*: збірник наукових праць. Харків: Видавництво ХНПУ імені Г.С. Сковороди, Т. 2, № 54, с. 188-200.
- Кононенко, В. І., 2008. *Українська лінгвокультурологія*. Київ.
- Коцур, В. П., Потапенко О. І. та Куйбіда В. В. (ред.), 2015. *Енциклопедичний словник символів культури України*. Корсунь-Шевченківський: ФОП Гаврищенко В. М.
- Кочерган, М. П., 2006. *Основи зіставного мовознавства*: Підручник. Вид. центр «Академія».
- Cirlot, J. E., 2001. *A Dictionary of Symbols*. London: Taylor & Francis e-Library, Available at: <<https://www.academia.edu/7141304/pdf>> (Accessed 15.05.2023)
- Protas, A., 2001. *Online Dictionary of Symbolism*, Available at: <<http://www.umich.edu/~umfandsf/symbolismproject/symbolism.html/pdf>> (Accessed 10.05.2023)

References

- Cirlot, J. E., 2001. *A Dictionary of Symbols*. London: Taylor & Francis e-Library, Available at: <<https://www.academia.edu/7141304/pdf>> (Accessed 15.05.2023)
- Ishchuk, M. M. and Yanisi, M. P., 2023. Kontrastyvnyi analiz symvolichnykh znachen osobovykh vlasnykh nazv v ukrainskii ta anhliiskii movakh [Contrastive analysis of symbolic meanings of personal proper names in Ukrainian and English languages]. *Naukovi zapysky Vinnytskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskoho. Serii: Filolohiia (movoznavstvo)*, 35, с. 91-97 (in Ukrainian).
- Ishchuk, M. M. and Yanisiv, M. P., 2019. Kontrastyvnyi analiz symvolichnykh znachen naimenuvan naibilsh poshyrenykh v Ukraini ptakhiv v anhliiskii ta ukrainskii movakh [Contrastive analysis of the symbolic meanings of the names of the most common birds in Ukraine in English and Ukrainian languages]. *Liudyna. Kompiuter. Komunikaatsiia*: materialy IV Mizhnarodnoi naukovoї konferentsii, (Lviv, 25-27 veresnia 2019 r.). Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniky, s. 72-80 (in Ukrainian).
- Ishchuk, M. M. and Yanisiv, M. P., 2021. Kontrastyvnyi analiz symvolichnykh znachen pryrodnykh yavyshech v ukrainskii ta anhliiskii movakh [Contrastive analysis of symbolic meanings of natural phenomena in Ukrainian and English languages]. *Linhvistychni doslidzhennia*: zbirnyk naukovykh prats. Kharkiv: Vydavnytstvo KhNPU imeni H.S. Skovorody, T. 2, № 54, s. 188-200 (in Ukrainian).
- Ishchuk, M. M. and Yanisiv, M. P., 2017. Kontrastyvnyi analiz symvolichnykh znachen relihiinykh realii ta sliv, yaki mistiat relihiinyi symbolizm, v anhliiskii ta ukrainskii movakh [Contrastive analysis of symbolic meanings of religious realities and words containing religious symbolism in English and Ukrainian languages]. *Stratehii mizhkulturnoi komunikatsii v movnii osviti suchasnoho VNZ*. zb. materialiv Mizhnar. nauk.-prakt. konf., m. Kyiv (21 bereznia 2017 r.). Kyiv: Vydavnytstvo Kyivskoho natsionalnoho ekonomichnoho universytetu, s. 62-65 (in Ukrainian).
- Kocherhan, M. P., 2006. *Osnovy zistavnoho movoznavstva [Basics of comparative linguistics]*: Pidruchnyk: Vyd. tsentr «Akademiia» (in Ukrainian).
- Kononenko, V. I., 2008. *Ukrainska linhvokulturolohiia [Ukrainian linguistic and cultural studies]*. K., s. 155–156 (in Ukrainian).

- Kotsur, V. P., Potapenko O. I. & Kuibida V. V. (ed.), 2015. *Entsyklopedychnyi slovnyk symvoliv kultury Ukrainy [Encyclopedic dictionary of cultural symbols of Ukraine]*. Korsun-Shevchenkivskyi: FOP Havryshenko V. M. s. 4 (in Ukrainian).
- Protas, A., 2001. *Online Dictionary of Symbolism*, Available at: <<http://www.umich.edu/~umfandsf/symbolismproject/symbolism.html/pdf>> (Accessed 10.05.2023)
- Zhaivoronok, V. V., 2006. *Znaky ukraïnskoi etnokultury [Signs of Ukrainian Ethnoculture]*. К.: Dovira (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 01.04.2024.

Myroslava Ishchuk, Mykhailo Yanisiv

CONTRASTIVE ANALYSIS OF SYMBOLIC MEANINGS OF NUMERICAL DENOMINATIONS IN ENGLISH AND UKRAINIAN LANGUAGES

The symbolism question of the numerical denominations concerning contrastive analysis in the English and the Ukrainian languages is considered in this article. The symbolism as a phenomenon was investigated. Symbolism is regarded as both a universal and a national-specific phenomenon. Symbolic meanings of numerical denominations were taken from the dictionaries, then they were compared and grouped in both languages according to their similarities and differences. The associative fields of numerical denominations were considered in both languages; it was traced, which symbolic meanings are the most frequent. As a result of the analysis, the groups of specific numerical symbols, which partially or fully differ or partially or fully coincide, were obtained, as well as logical links with different spheres of a person's life and the world were determined, and various associations were outlined. Associative links prevailing in the languages were established. Symbolic meanings may have both positive and negative characteristics, sometimes they are the same in both languages, but in some cases, they may differ. There are 124 symbolic meanings in both languages, in Ukrainian – 46 and English – 78. We can conclude that numerical denominations are rich in symbolic meaning in both languages, which can be explained by the widespread usage of these words and their exceptional importance in people's lives. Many of them have the same or similar associations. This can be explained by the common religious Christian roots. On the other hand, different meanings can be caused by national peculiarities of cultural development of each of the nations. Contrastive analysis as a main method of investigation was used, besides, quantitative analysis was applied to obtain the results. Tendencies of symbolism phenomenon in numerals were described in both languages. Since we have already conducted such studies based on other lexical-semantic groups, the material of this article will complement the general picture of the contrastive comparison of symbolism in both languages. The topicality of the present investigation is in the fact that contrastive analysis of the given lexico-semantic group has not yet been conducted. The given investigation complements the already formed picture of contrastive analysis of other lexico-semantic groups, which will allow highlighting of the phenomenon, based on a wider material. Words in their symbolic meaning are widely used in literature, art, religion, philosophy and many other spheres, that is why their investigation presents considerable importance and creates a possibility to investigate tendencies of symbolism in the Ukrainian and the English languages on a wide scale.

Key words: *contrastive analysis, numerical denomination, symbolic meaning, associative link, similarities and differences.*